



Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-04-83-A
Datum: 29. juni 2010.
Original: engleski

PRED ŽALBENIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija Andrésia Vaz, predsjedavajuća
sudija Mehmet Güney
sudija Fausto Pocar
sudija Liu Daqun
sudija Theodor Meron

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 29. juna 2010.

TUŽILAC

protiv

RASIMA DELIĆA

JAVNO

ODLUKA O ISHODU POSTUPKA

Tužilaštvo:

g. Peter Kremer, QC

Branioci Rasima Delića:

gđa Vasvija Vidović
g. John Jones

I. KONTEKST

1. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno vijeće, odnosno Međunarodni sud) rješava po žalbi koju su branioci Rasima Delića (dalje u tekstu: Delić)¹ uložili na Presudu koju je 15. septembra 2008. donijelo Pretresno vijeće I (dalje u tekstu: Pretresno vijeće) u predmetu *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-T (dalje u tekstu: Prvostepena presuda). U svojoj ranijoj odluci od 29. juna 2010. Žalbeno vijeće je prihvatilo povlačenje žalbe koju je uložilo Tužilaštvo.² Podnošenje podnesaka u žalbenom postupku je okončano 24. februara 2009.³ Usmeni argumenti strana u postupku saslušani su 19. januara 2010.⁴

2. Događaji koji su bili povoda za žalbu odigrali su se u julu i augustu 1995. i tiču se zlostavljanja vojnika Vojske Republike Srpske (dalje u tekstu: VRS) koje su zarobili i zatočili pripadnici odreda "El mudžahid" (dalje u tekstu: OEM) 3. korpusa Armije Bosne i Hercegovine u Livadama i logoru u Kamenici (tačka 2 Izmijenjene optužnice).⁵ Pretresno vijeće je, uz protivno mišljenje sudije Molotoa,⁶ konstatovalo sljedeće:

(i) godine 1995., između Rasima Delića i počinitelja zločina u Livadama, Kestenu i bazi u Kamenici koji su bili pripadnici OEM-a, postojao je odnos nadređeni-podređeni; (ii) bilo je razloga da Rasim Delić zna da se pripadnici OEM-a spremaju počiniti ili da su već počinili krivično djelo okrutnog postupanja nad vojnicima VRS-a zatočenim u Livadama i bazi u Kamenici u julu i avgustu 1995., ali tog razloga nije bilo u vezi sa zločinima počinjenim u Kestenu i bazi u Kamenici u septembru 1995. godine; i (iii) Rasim Delić nije preduzeo nužne i razumne mjere da spriječi i kazni počiniocima pomenutog krivičnog djela.⁷

¹ Najava žalbe odbrane, 14. oktobar 2008. (dalje u tekstu: Delićeva najava žalbe).

² Odluka po zahtjevu za nastavak žalbenog postupka, 29. juni 2010. (dalje u tekstu: Odluka od 29. juna 2010.), str. 1.

³ Žalbeni podnesak odbrane, 29. decembar 2008. (povjerljivo; javna redigovana verzija zavedena je 7. januara 2009.) (dalje u tekstu: Delićev žalbeni podnesak); Tužiočev podnesak respondenta, 9. februar 2009. (povjerljivo; javna redigovana verzija je zavedena 17. februara 2009.) (dalje u tekstu: Tužiočev podnesak respondenta); Žaliočeva replika, 24. februar 2009. (povjerljivo; javna redigovana verzija je zavedena 27. februara 2009.) (dalje u tekstu: Delićeva replika) (dalje u tekstu, zajedno: Delićeva žalba).

⁴ AT. 6 i dalje

⁵ Prvostepena presuda, par. 11-13. Delić je oslobođen optužbi po tačkama 1, 2 (djelimično) i 4 (Prvostepena presuda, par. 596). V. takođe *Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, Izmijenjena optužnica, 14. juli 2006.

⁶ V. Protivno mišljenje sudije Molotoa priloženo Prvostepenoj presudi.

⁷ Prvostepena presuda, par. 557.

Shodno tome, Pretresno vijeće je izreklo Deliću osuđujuću presudu za navedena krivična djela na osnovu članova 3 i 7(3) Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) i izreklo mu jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od tri godine.⁸

3. Delićeva žalba sastoji se od tri žalbene osnove protiv osuđujuće presude koja mu je izrečena po tački 2 Optužnice u vezi s događajima u Livadama i logoru u Kamenici u julu i augustu 1995.⁹ Konkretno, Delić je iznio prigovore na zaključak Pretresnog vijeća da je (i) on imao efektivnu kontrolu nad OEM-om;¹⁰ (ii) u relevantno vrijeme on je imao razloga da zna da su u Livadama i logoru u Kamenici izvršeni zločini ili se spremalo njihovo izvršenje;¹¹ i da je on (iii) propustio da preduzme potrebne i razumne mjere da spriječi njihovo izvršenje i kazni izvršioce.¹² Delić je zatražio od Žalbenog vijeća da poništi njegovu osudu.¹³

4. Delić je preminuo 16. aprila 2010. u svom domu dok je bio privremeno pušten na slobodu do rješenja po žalbi u njegovom predmetu.¹⁴ Zahtjev za nastavljnje žalbenog postupka podnesen je u ime njegovog sina, a Žalbeno vijeće je taj zahtjev 29. juna 2010. odbacilo zbog nepostojanja aktivne legitimacije.¹⁵

II. ISHOD POSTUPKA

A. Obustava žalbenog postupka

5. Ovo je prvi put u istoriji i ovog Međunarodnog suda i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR) da je jedan žalilac umro prije donošenja drugostepene presude. Nalozi koji su ranije izdavani za obustavu postupka poslije smrti nekog optuženog do sada su donošeni prije izricanja prvostepene presude.¹⁶ Imajući to u vidu, Žalbeno vijeće

⁸ Prvostepena presuda, par. 596-597.

⁹ Delićeva najava žalbe, par. 2.

¹⁰ Delićeva najava žalbe, par. 5-26; Delićev žalbeni podnesak, par. 5-224.

¹¹ Delićeva najava žalbe, par. 27-39; Delićev žalbeni podnesak, par. 225-299

¹² Delićeva najava žalbe, par. 40-45; Delićev žalbeni podnesak, par. 300-406.

¹³ Delićeva najava žalbe, par. 4, 46; Delićev žalbeni podnesak, par. 407.

¹⁴ V. Dopis iz Ureda bošnjačkog oficira za vezu upućen MKSJ-u: "Informacija o provođenju odluka koje su donijeli Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Pretresno vijeće MKSJ-a u vezi s privremenim puštanjem na slobodu g. Rasima Delića", 19. april 2010.; Dopis iz Ureda bošnjačkog oficira za vezu upućen MKSJ-u, 4. maj 2010., uz koji je priložen međunarodni izvod iz matične knjige umrlih.

¹⁵ Odluka od 29. juna 2010., str. 2.

¹⁶ Npr. *Tužilac protiv Đorđa Đukića*, predmet br. IT-96-20-A, Nalog kojim se obustavlja žalbeni postupak, 29. maj 1996. (u kom je Žalbeno vijeće obustavilo cjelokupni postupak budući da je u vrijeme smrti rješavalo po žalbi tužilaštva na odluku Pretresnog vijeća kojom se odbacuju zahtjevi strana u postupku za povlačenje Optužnice iz humanitarnih razloga); *Tužilac protiv Mileta Mrkšića i drugih*, predmet br. IT-95-13a-T, Nalog kojim se obustavlja postupak protiv Slavka Dokmanovića, 15. juli 1998; *Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića*

napominje da, iako ni Statut ni Pravilnik o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) ne predviđaju izričito mjere koje treba preduzeti u slučaju smrti nekog žalioca, jedan broj njihovih odredbi jasno isključuje mogućnost nastavka žalbenog postupka u takvim okolnostima.

6. Prvo, personalna nadležnost Međunarodnog suda ograničava se na "fizičke osobe",¹⁷ što, kada se sagleda u kontekstu i svjetlu cilja i svrhe Statuta, treba shvatiti u uobičajenom smislu, tj. kao one koji su živi. Drugo, član 25 Statuta nedvosmisleno predviđa da "Žalbeno vijeće rješava po žalbama osoba koje su osudila pretresna vijeća i po žalbama tužioca", ne ostavljajući tako nikakvog prostora drugim osobama zainteresovanim za ishod žalbe.¹⁸ Treće, ni Statut ni Pravilnik ne dopuštaju nadležnost Međunarodnog suda u vezi s bilo kojim postupkom koji pokrenu nasljednici ili žrtve osuđene osobe. Žalbeno vijeće je mišljenja da to jasno pokazuje da je nadležnost Međunarodnog suda *ratione personae* ograničena na žive optužene ili osuđene osobe.¹⁹

7. Iako je u drugim međunarodnim krivičnim jurisdikcijama do obustave postupke poslije smrti osumnjičenog ili optuženog se takođe dolazilo samo prije donošenja prvostepene presude,²⁰ Žalbeno vijeće napominje da su određeni razlozi koji su iznošeni u tim prilikama

i drugih, predmet br. IT-01-47-PT, Nalog kojim se obustavlja postupak protiv Mehmeda Alagića, 21. mart 2003.; *Tužilac protiv Momira Talića*, predmet br. IT-99-36/1-T, Nalog o obustavljanju postupka protiv Momira Talića, 12. juni 2003.; *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Nalog za obustavu postupka, 14. mart 2006.; v. takođe *Tužilac protiv Samuela Musabyimane*, predmet br. ICTR-2001-62-I, Nalog za obustavu postupka protiv Samuela Musabyimane, 20. februar 2003.

¹⁷ Član 6 Statuta.

¹⁸ V. takođe Odluka od 29. juna 2010., str. 2.

¹⁹ Pored toga, suđenja i žalbeni postupci pred Međunarodnim sudom, kao takvi, ne vode se *in absentia*, izuzev ako se živa optužena ili osuđena osoba ne odrekne svog prava da bude prisutna u sudnici (v. *Ferdinand Nahimana i drugi protiv tužioca*, predmet br. ICTR-99-52-A, Presuda, 28. novembar 2007., par. 97-99 i tamo sadržane reference). Žalbeno vijeće dalje napominje da pravilo 118(B) Pravilnika predviđa mogućnost donošenja drugostepene presude u odsustvu optuženog. Međutim, i u svjetlu gorenavedenog, Žalbeno vijeće smatra da se ova odredba bavi samo pitanjem nekog živog optuženog koji nije fizički prisutan u sudnici i stoga se ne može primijeniti na ovu situaciju.

²⁰ Na primjer, tokom krivičnog postupka u Nürnbergu, nekoliko optuženih je umrlo poslije podizanja optužnica i prije početka svog suđenja. V. *Sjedinjene Američke Države, Republika Francuska, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske i Savez Sovjetskih Socijalistički Republika protiv Hermana Wilhelma Göringa i drugih*, Presuda, 1. oktobar 1946., 1. suđenje glavnim ratnim zločincima pred Međunarodnim vojnim tribunalom, str. 171-172 (u vezi sa smrću Roberta Leya); *Sjedinjene Američke Države protiv Josefa Altstoettera i drugih*, Pretres od 17. februara 1947., 3. suđenja ratnim zločincima pred Međunarodnim vojnim tribunalima u Nürnbergu na osnovu Zakona br. 10 Kontrolnog savjeta, Nürnberg, oktobar 1946. – april 1949. (dalje u tekstu: suđenja ratnim zločincima), str. 27; v. takođe Mišljenje i Presuda, 3.-4. decembar 1947. (*ibid.*, str. 954) (u vezi sa smrću Carla Westphala); *Sjedinjene Američke Države protiv Otta Ohlendorfa i drugih*, Pretres od 15. septembra 1947., 4. suđenja ratnim zločincima, str. 24, gdje je Vojni tribunal II konstatovao da će "svi postupci koji izlaze iz okvira optužnici biti obustavljeni od datuma smrti [Emila Haussmana]"; *Sjedinjene Američke Države protiv Wilhelma Lista i drugih*, Presuda, 19. februar 1948., 11. suđenja ratnim zločincima, str. 1234, gdje je Međunarodni sud V naložio da se ima Franza Boehmea "izbriše sa spiska optuženih koji su navedeni u

relevantni za ovaj predmet. Konkretno, na Međunarodnom krivičnom sudu, Pretpretresno vijeće II je donijelo odluku kojom se obustavlja postupak protiv Raske Lukwiye,²¹ konstatujući da je "svrha krivičnog postupka da se utvrdi individualna krivična odgovornost i da Vijeće ne može vršiti nadležnost nad osobom koja je preminula".²² Ono je dalje napomenulo da "smrt neke osobe iziskuje da postupak protiv te osobe bude obustavljen, poslije čega svi relevantni dokumenti gube pravnu snagu".²³ Na Specijalnom sudu za Sijera Leone (dalje u tekstu: SCSL),²⁴ Pretresno vijeće je odlučilo da je "od momenta smrti [optuženog], Vijeće izgubilo svoju nadležnost *ratione personae* protiv [njega]",²⁵ naglašavajući da je krivična odgovornost "individualna i personalizirana".²⁶ U Odluci u predmetu *Norman* posebno je naglašeno da, za razliku od građanskog postupka, "presuda u krivičnom postupku ne predstavlja i ne može predstavljati niti može prenijeti nasljedno ili testamentarno pravo budući da se zaista radi o isključivoj pravnoj povlastici i prerogativu koji pripada osobi ili pojedincu koja je bila predmet krivičnog gonjenja i koje prestaje poslije njegove smrti".²⁷

8. U svjetlu gorenavedenog, Žalbena vijeće konstatuje da, sa načelnog stanovišta, žalbeni postupak pred ovim Međunarodnim sudom treba obustaviti poslije smrti žalioaca zbog nepostojanja nadležnosti. Žalbena vijeće će dalje razmotriti pitanje koje se odnosi na uticaj takve obustave na pravosnažnost Prvostepene presude.

optužnici". Druga dvojica optuženih umrli su tokom svog suđenja pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za Daleki istok i "oslobođeni su od Optužnice" (*Sjedinjene Američke Države, Republika Kina, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika, Komonvelt Australije, Kanada, Republika Francuska, Kraljevina Nizozemska, Novi Zeland, Indija i Komonvelt Filipina protiv Sadao Arakija i drugih, Presuda, Presuda u Tokiju: Međunarodni vojni tribunal za Daleki istok (I.M.T.F.E.) 29. april 1946. – 12. novembar 1948.* (B.V.A. Röling i C.F. Rüter, ur., 1977.), str. 22.

²¹ Pretpretresno vijeće II je 8. jula 2005. izdalo nalog za hapšenje Raske Lukwiye (*Situacija u Ugandi, ICC-02/04, Nalog za hapšenje Raske Lukwiye, 8. juli 2005.*). Osumnjičeni je umro prije hapšenja i dovođenja na Sud.

²² *Tužilac protiv Josepha Konyja i drugih*, predmet br. ICC-02/04-01/05, Odluka da se obustavi postupak protiv Raske Lukwiye, 12. juli 2007., str. 4.

²³ *Ibid.*

²⁴ Trojica optuženih umrli su tokom postupka, dvojica su umrla poslije potvrđivanja optužnice ali prije početka suđenja (*Tužilac protiv Fodaya Saybane Sankoha*, predmet br. SCSL-2003-04-PT, Povlačenje Optužnice, 8. decembar 2003.); *Tužilac protiv Sama Bockarie*, predmet br. SCSL-2003-04-PT, Povlačenje optužnice, 8. decembar 2003.); a treći optuženi umro je nakon što je njegov predmet zaključen, ali prije donošenja Prvostepene presude (*Tužilac protiv Samuela Hinge Normana i drugih*, predmet br. SCSL-04-14-T, Odluka po sekretarovom podnesku sa dokazima o smrti optuženog Samuela Hinge Normana i pitanjima koja iz toga proizlaze, 21. maj 2007. (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Norman*).

²⁵ Odluka u predmetu *Norman*, par. 13.

²⁶ Odluka u predmetu *Norman*, par. 13-14.

B. Pravosnažnost prvostepene presude

9. Žalbeno vijeće napominje da ni Statut ni Pravilnik ne ukazuju na to da li obustava žalbenog postupka ima ikakvog uticaja na pravosnažnost prvostepene presude poslije smrti nekog žalioaca a prije donošenja drugostepene presude. Žalbeno vijeće je dalje svjesno činjenice da, na osnovu pravila 102(A) Pravilnika, izvršenje prvostepene presude treba odgoditi čim je dostavljena najava žalbe i "dok se ne donese odluka po žalbi".²⁸ Međutim, Žalbeno vijeće je konstatovalo da se smrću žalioaca žalbeni postupak obustavlja; shodno tome, navedena odredba nije mjerodavna za ovu situaciju.

10. Kako je gore objašnjeno,²⁹ na ovom Međunarodnom sudu ne postoji praksa koja bi bila direktno relevantna za ovo pitanje. S obzirom na navedene okolnosti i u svjetlu toga što se radi o novom pitanju, Žalbeno vijeće smatra instruktivnim da izloži kratak prikaz relevantnih odredbi i pravnih presedana u drugim jurisdikcijama.³⁰

11. Neke jurisdikcije u okviru sistema kontinentalnog prava predviđaju nastavak postupka uprkos smrti žalioaca, a pitanje pravosnažnosti presude ne postavlja se ako se postupak zaista nastavlja.³¹ U drugim jurisdikcijama u okviru sistema kontinentalnog prava, ukoliko se krivični postupak u vezi s krivicom preminulog žalioaca u opštem smislu obustavlja, pitanje pravosnažnosti prvostepene presude često se rješava vezano za pretpostavku nevinosti koja, u nekim od tih jurisdikcija, nastavlja važiti do stupanja na snagu pravosnažne presude.³²

²⁷ Odluka u predmetu *Norman*, par. 16.

²⁸ V. takođe *Tužilac protiv Astrita Haraqije i Bajrusha Morine*, predmet br. IT-04-84-R77.4-A, Odluka po zahtjevu Astrita Haraqije za privremeno puštanje na slobodu, 8. april 2009., par. 4.

²⁹ V. gore, par. 5.

³⁰ Upor. *Tužilac protiv Pavla Strugara*, predmet br. IT-01-42-A, Presuda, 17. juli 2008., par. 44, gdje se upućuje na Izvještaj generalnog sekretara na osnovu paragrafa 2 Rezolucije Savjeta bezbjednosti br. 808 (1993.), UN Doc. S/25704, 3. maj 1993., par. 58.

³¹ Npr., u *Azerbejdžanu*, krivični postupak se obustavlja smrću počinioca, izuzev ako ne bi doveo do oslobađajuće presude (Zakonik o krivičnom postupku Republike Azerbejdžan, član 39.1.5). U *Švedskoj*, Zakonik o sudskom postupku dopušta preživjelom supružniku, direktnom nasljedniku, roditeljima ili rođacima preminulog optuženog da ulože žalbu na presudu kojom je izrečena osuda (Švedski zakonik o krivičnom postupku, Ds 1998:000, poglavlje 21, član 1).

³² V. npr., za *Austriju*, Zakonik o krivičnom postupku, član 8; za *Francusku*, upor. Kasacioni sud, Presuda od 25. februara 2003., predmet br. 02-81638, Krivični bilten 2003., br. 51; Za *Njemačku*, Zakonik o krivičnom postupku, članovi 316 (1), 343 (1). V. takođe Evropski sud za ljudska prava (dalje u tekstu: Evropski sud), *Nölkenbockhoff protiv Njemačke*, 25. august 1987., Serija A br. 123 (dalje u tekstu: predmet *Nölkenbockhoff*) koji se odnosi na situaciju u kojoj je žalilac umro dok je žalbeni postupak pred njemačkim Saveznim sudom pravde još trajao. U tim okolnostima, Evropski sud uvažio je "svojestvo žaliočeve udovice kao 'žrtve' s obzirom na to da je ona pokazala legitimni materijalni interes u svom svojstvu nasljednika preminulog i moralni interes, u svoje ime i u ime svoje porodice (*ibid.*, par 33, dispozitiv). Pored toga, čini se da je Evropski sud presudio da je pretpostavka nevinosti mjerodavna u tom slučaju budući da u vrijeme žaliočeve smrti nije postojalo nikakvo definitivno rješenje po žalbi. Konkretno, Evropski sud je konstatovao da sve dok se odluka nacionalnog suda

12. Jurisdikcije u okviru sistema anglosaksonskog prava takođe nude različite pristupe. Neke od tih jurisdikcija dopuštaju nastavljanje žalbenog postupka bez obzira na smrt žalioca.³³ Međutim, ukoliko se žalbeni postupak obustavlja zbog nepostojanja osnova za njegovo dalje vođenje, presuda koju je donio prvostepeni sud ostaje netaknuta.³⁴ Druge jurisdikcije u okviru sistema anglosaksonskog prava takođe ne predviđaju mogućnost nastavljanja žalbenog postupka poslije smrti žalioca. Pristup u tim jurisdikcijama varira između ostavljanja osuđujuće presude netaknutom ili obustave postupka *ab initio*.³⁵

13. Goreizneseni opšti prikaz pokazuje da nema opšteg načela koje bi se dosljedno slijedilo u većini jurisdikcija kada je riječ o pravosnažnosti prvostepene presude u slučaju obustavljanja postupka poslije smrti žalioca. Iz tog razloga, a takođe imajući u vidu specifičnu realnost ovog Međunarodnog suda i konkretne postupke pred njim, Žalbeno vijeće

kojom se odbija kompenzacija odnosi na "stanje sumnje", a ne na definitivan "zaključak o krivici" u vezi s postupkom koji je obustavljen prije donošenja ikakve odluke o meritumu, nije bilo kršenja pretpostavke nevinosti (*ibid.*, par. 17, 37, 39; v. takođe Protivno mišljenje sudije Cremona, par. 3). Po mišljenju Žalbenog vijeća, to pokazuje da je Evropski sud bio mišljenja da, shodno važećem njemačkom pravu, presuda prvostepenog suda kojom je izrečena osuda žalioocu nije postala pravosnažna poslije obustave postupka u vezi s njegovom smrću.

³³ U tim slučajevima pravo nekog drugog pojedinca da nastavi učestvovati u postupku po žalbi nekog preminulog žalioca je ili zakonski regulisano ili se o njemu odlučuje od slučaja do slučaja na osnovu dokaza da konkretne okolnosti idu u prilog nastavljanju postupka. V. npr., u Kanadi, Vrhovni sud je konstatovao da ukoliko je neka žalba valjana uložena podnošenjem najave žalbe prije smrti žalioca, Sud ima diskreciono ovlaštenje da sasluša žalbu iako je učinjena bespredmetnom smrću žalioca (*R. v. Smith* [2004.] 1 S.C.R. 385, 2004. SCC 14, par. 50). U Ujedinjenom Kraljevstvu, prije nego što je na snagu stupio član 7(1) Zakona o krivičnom postupku iz 1995. kojim je umetnut član 44A u Zakon o žalbama u krivičnom postupku iz 1968. nije bilo nijedne zakonske odredbe na osnovu koje bi, poslije smrti neke osuđene osobe druga osoba mogla umjesto nje nastaviti učešće u žalbenom postupku (v. *R. v. Jefferies* [1969.] 1 Q.B. 120). Izmjena i dopuna Zakona o žalbama u krivičnom postupku dopušta "ovlaštenoj osobi" da započne ili nastavi postupanje po žalbi. (Zakon o krivičnom postupku iz 1968., član 44A(3)). V. takođe *R. v. Whelan* [1997], Crim. L. R. 659; Zakon o krivičnom postupku (Škotska) iz 1995. (c.46), član 303(A).

³⁴ U Ujedinjenom Kraljevstvu, prije gorenavedene izmjene Zakona o krivičnom postupku iz 1968., jedini ishod poslije smrti nekog žalioca jeste obustava krivičnog postupka, pri čemu se osuda i kazna ostavljaju netaknutim (v. *R. v. Kearley* (br. 2) [1994.] 2 AC 414; *R. v. Jefferies* [1969.] 1 Q.B. Isto tako, u Kanadi, osuđujuća presuda ostaje na snazi izuzev ukoliko nikakve konkretne okolnosti ne iziskuju nastavak žalbenog postupka (v. *R. v. Smith* [2004.] 1 S.C.R. 385, 2004. SCC 14, par. 16).

³⁵ Npr., u Australiji, smrću žalioca obustavlja se postupak ostavljajući osuđujuću presudu netaknutom (*R. v. Rimon* [2003.] 142 A Crim R 226; v. takođe Zakon o krivičnom postupku iz 2009., članovi 254, 274; *Quartermaine v. The Queen* [2002.] WASCA 345; *Sen. v. The Queen* [1991.] 55 A Crim R 349).

U Sjedinjenim Američkim Državama, savezni apelacioni sudovi usvojili su u takvim slučajevima pristup da se u takvim slučajevima postupak obustavlja *ab initio*, dovodeći do toga da se osuđujuća presuda poništava, a optužnica odbacuje. V. *United States v. Rice*, 303 Fed Appx. 581 (10th Cir. 2008.), gdje se citira *United States v. Davis*, 953 F.2d 1482, 1486 (10th Cir. 1992.) (gdje se poziva na *Durhan v. United States*, 401 U.S. 481, 483, 91 S. Ct. 858, 28 L. Ed. 2d 200 (1971) (*per curiam*) poništeno po drugim osnovama; *Dove v. United States*, 423 U.S. 325, 96 S. Ct. 579, 46 L.Ed. 2d 531 (1976) (*per curiam*); v. takođe *United States v. De Michael*, 461 F.3d 414, 416 (3d Cir. 2006); *United States v. Wright*, 160 F. 3d 905, 908 (2d Cir. 1998); *United States v. Oberlin* 718 F2d 894, 895 (9th Cir. 1983); *United States v. Pauline*, 625 F2d 684, 685 (5th Cir. 1980); *United States v. Littlefield*, 594 F.2d 682, 683 (8th Cir. 1979); *United States v. Moehlenkamp*, 557 F. 2d 126, 127-128 (7th Cir. 1977); *United States v. Toney*, 527 F2d 716, 720 (6th Cir. 1975).

ne može utvrditi nikakav preovlađujući pristup, a kamoli identifikovati bilo kakva pravila koja bi bila direktno primjenjiva na predmetnu situaciju.

14. Žalbeno vijeće smatra da pristup koji je slijeđen u nekim nacionalnim jurisdikcijama, u kojima se osuđujuće presude koje izriče prvostepeni sud poništavaju poslije smrti žalioca, nije spojiv sa suštinom žalbenog postupka pred ovim Međunarodnim sudom. U tom pogledu, Žalbeno vijeće je, iako to nije direktno vezano za predmetno pitanje, razjasnilo da pretpostavka nevinosti ne važi za osobe kojima su pretresna vijeća izrekla osuđujuće presude do rješenja po njihovim žalbama.³⁶ Ovo tumačenje sudske prakse Žalbenog vijeća je dodatno u skladu sa kriterijumima preispitivanja koji se primjenjuju u žalbenom postupku prema kojima strana koja ulaže žalbu snosi teret dokazivanja greške u primjeni prava ili utvrđivanju činjeničnog stanja koja obesnažuje prvostepenu presudu ili dovodi do neostvarenja pravde umjesto da pokušava pokrenuti suđenje *de novo*.³⁷ Taj teret nesumnjivo se razlikuje od onoga koji se primjenjuje na suđenju, gdje važi pretpostavka nevinosti i tužilaštvo mora da dokaže svoju tezu van razumne sumnje.

15. Pošto je konstatovalo da smrt nekog žalioca dovodi do obustavljanja postupka i budući da u ovom predmetu ne može biti donesena nikakva drugostepena presuda, ništa ne može dovesti u pitanje pravosnažnost Prvostepene presude. Shodno tome, Prvostepena presuda smatraće se pravosnažnom.

III. DISPOZITIV

16. Iz gorenavedenih razloga, Žalbeno vijeće **OVIM OBUSTAVLJA** žalbeni postupak u vezi s Delićem. Prvostepena presuda smatraće se pravosnažnom.³⁸ Sve zaštitne mjere koje su

³⁶ V. npr., *Tužilac protiv Milana Milutinovića i drugih*, Javna redigovana verzija "Odluke po drugom zahtevu Vladimira Lazarevića za privremeno puštanje na slobodu u kraćem trajanju iz razloga saosećajnosti" donete 21. maja 2009., par. 9; *Tužilac protiv Vujadina Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-AR65.8, Odluka po žalbi tužilaštva na Odluku po Gverinom zahtjevu za privremeno puštanje na slobodu, 20. juli 2009. (javna redigovana verzija), par. 11.

³⁷ Član 25 Statuta; v. takođe npr. *Tužilac protiv Ljube Boškskog i Johana Tarčulovskog*, predmet br. IT-02-82-A, Presuda, 19. maj 2010., par. 9 i dalje; *Tužilac protiv Dragomira Miloševića*, predmet br. IT-98-29/1-A, Presuda, 12. novembar 2009., par. 12 i dalje; *Tužilac protiv Mileta Mrkšića i Veselina Šljivančanina*, predmet br. IT-95-13/1, Presuda, 5. maj 2009., par. 10 i dalje; *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-A, Presuda, par. 11 i dalje; *Tužilac protiv Milana Martića*, predmet br. IT-95-11-A, Presuda, 8. oktobar 2008., par. 8 i dalje; *François Karera protiv tužioca*, predmet br. ICTR-01-74-A, Presuda, 2. februar 2009., par. 7 i dalje; *Athanase Seromba protiv tužioca*, predmet br. ICTR-2001-66-A, Presuda, 12. mart 2008., par. 9 i dalje, koje sve potvrđuju, između ostalog, kriterijume razumnog postupanja i uvažavanja činjeničnih zaključaka donesenih u prvostepenoj presudi.

u ovom predmetu naložene tokom pretpretresne, pretresne i žalbene faze ostaju na snazi, ukoliko nadležno sudsko vijeće ne odluči drugačije.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

Dana 29. juna 2010.
U Haagu,
Nizozemska

/potpis na originalu/

sudija Andrézia Vaz,
predsjedavajuća

[pečat Međunarodnog suda]

³⁸ Naravno, spis predmeta ostaje netaknut, odražavajući, između ostalog, cjelokupnost Delićeve žalbe i činjenicu da je žalbeni postupak obustavljen prije njenog rješavanja.